

Economia i comarques a Catalunya el 1996: Creixement del PIB del Principat i les seves comarques

Josep Oliver i Alonso (*) i Xavier Segura i Porta (**)

Abstract

One of the two main savings banks of Catalonia, Caixa Catalunya, has started a periodical publication of regional economic growth, detailed down to county level. The results for 1996 are presented here. A new model of Catalan growth has been established based on the single market and globalisation, whereas before 1992 growth had always been based on internal demand.

Presentació

Unes breus paraules inicials, en nom propi i en el de Caixa Catalunya i el seu Departament d'Estudis i en el de la Universitat Autònoma de Barcelona i el seu Departament d'Economia Aplicada, per agrair a la Societat Catalana d'Economia la invitació que ens heu fet i que ens dona l'oportunitat d'explicar en un fòrum tan rellevant i tan volgut per nosaltres com ho és aquestes conclusions més rellevants del treball que habitualment fem de seguiment de l'economia catalana i la de les seves comarques. Aquesta satisfacció es veu ampliada per la gentilesa que ha tingut la Junta de la Societat Catalana d'Economia de fer coincidir aquesta presentació amb l'acte de nomenament de Caixa Catalunya com a soci protector d'aquesta Societat.

Vers un nou model de creixement de l'economia catalana?

El treball d'estimació del PIB comarcal que efectua l'equip del Departament d'Economia Aplicada de la UAB per a Caixa Catalunya permet disposar, ja en l'actualitat, de dades sobre l'evolució del Producte Interior Brut comarcal per un període relativament dilatat (sis exercicis) especialment important per a una més acurada comprensió dels mecanismes que determinen el creixement econòmic. En efecte, els anys que s'escolen des del 1990 són rellevants perquè han vist la finalització de la forta onada expansiva de final dels vuitanta i el desenvolupament de la intensa crisi i la recuperació posterior i un conjunt de modificacions rellevants del funcionament de la nostra economia. Així, les dades disponibles comencen a subministrar nous elements per millor comprendre la resposta de les diferents comarques als processos més generals de crisi i expansió.

Tanmateix, aquest element, tot i ser de la màxima importància, probablement no és el més rellevant que es pugui extreure dels resultats assolits fins ara. Des del nostre punt de vista, té més interès comprovar com els canvis en el model de creixement de l'economia catalana, que s'han produït els darrers anys, estan afectant la dinàmica agregada del PIB, la seva distribució comarcal i l'equilibri territorial de la producció a Catalunya. Estem convençuts que, quan una

(*) Catedràtic d'economia aplicada de la Universitat Autònoma de Barcelona

(**) Cap del departament d'estudis i planificació estratègica de Caixa Catalunya

perspectiva temporal més dilatada permeti contemplar aquests anys d'una altra manera, es destacarà el fet que l'economia catalana ha assumit, i resolt satisfactòriament, el doble repte que la dècada dels noranta havia plantejat: en primer lloc, la finalització del desarmament aranzelari amb la Unió Europea i l'adopció de la Tarifa Exterior Comuna, en un context de creixent internacionalització dels fluxos econòmics, i, en segon terme, el canvi en el model de creixement que els processos de consolidació fiscal vinculats a la moneda única està generant.

La darrera millora de la balança per compte corrent els primers mesos del 1997 i, en especial, la forta disminució del dèficit comercial dels darrers anys apunten a un canvi en les tradicionals relacions d'Espanya amb la resta del món i per extensió, donada la importància de Catalunya en les relacions comercials exteriors d'Espanya, a una notable modificació a casa nostra. Com és prou sabut, una interpretació possible del saldo de la balança per compte corrent i el seu signe ve explicada per la diferència entre l'absorció interior de recursos i el total del producte generat. Des d'aquesta òptica, la millora en el saldo per compte corrent de l'economia catalana i espanyola els darrers exercicis respon al menor ritme d'avenç del consum privat i públic en el total del PIB, disminució que no va ser compensada per una major inversió agregada. D'aquesta manera, dels darrers exercicis es destaca un canvi a l'economia catalana, i espanyola, que s'ha anat consolidant des del 1993. En efecte, tant el creixement més ràpid de les exportacions de béns i serveis com la reducció del consum privat i públic en relació amb el PIB o la millora en la posició financera del sector privat i la disminució del dèficit públic suggereixen que s'estan produint modificacions de certa entitat en els mecanismes que determinen l'expansió del PIB.

Així, fins a la crisi del 1992 i, en especial, des de la recuperació de la segona part dels anys vuitanta, la forta expansió de la demanda interior va ser la causa determinant de la progressió del PIB. El notable creixement del consum privat, empès tant per la millora de la renda generada en la producció com pel creixement de les transferències de les administracions públiques, l'augment del consum públic i el progrés intens de la inversió donen raó del fort creixement de la renda nacional del període. Addicionalment, l'expansió de la demanda interna no va tenir en l'oferta el necessari contrapunt i, en conseqüència, es va generar un dèficit creixentment important de la balança per compte corrent, que és el que va obligar el Banc d'Espanya a endurir la política monetària a partir del 1989 per tal d'aconseguir un aterratge suau de la nostra economia. Així, el dèficit per compte corrent expressava, bé un excés d'absorció de recursos, bé, des d'una altra òptica, la dificultat de la nostra producció per competir en els mercats internacionals. Aquest esquema, tot i que amb intensitat menys aguda i amb diferències notables quant a l'aportació del sector públic, va ser present en el decurs de l'economia espanyola els darrers trenta anys, període en què s'ha generat una tendència crònica al dèficit per compte corrent.

Tanmateix, els exercicis de 1992 i 1993 semblen representar el final d'aquest model de creixement, tant per modificacions de certa entitat en els factors que impulsen el consum privat com pels canvis en la despesa pública associats a Maastricht, mentre que la inversió en construcció també ha abandonat el caire tan expansiu que la va caracteritzar el període anterior. Al mateix temps el sector exterior, en especial l'intercanvi de mercaderies, sembla haver entrat en una fase diferent de la que el va caracteritzar els anys anteriors. Així, l'actual moderació del creixement del consum privat té un element de caire estructural, que deriva de les reduccions en les trans-

ferències de renda del sector públic, dels canvis profunds en el mercat de treball, del qüestionament de l'actual sistema de benestar social o del progressiu envelliment de la població. Del seu costat, les restriccions pressupostàries estan conduint a una contenció del consum i de la inversió públiques, que disminueixen la demanda interior, mentre que la inversió en construcció, impactada negativament per la menor despesa inversora del sector públic, té solament en el subsector residencial la possibilitat d'expandir-se, tot i que de forma també modesta. Finalment, la inversió en béns d'equip és l'altra cara de la moneda, amb forts creixements els darrers anys. En resum, des de l'òptica de la demanda interna, tots els elements apuntats suggereixen un aleniment en el creixement, que té la seva darrera causa en la desactivació parcial de les injeccions de demanda que un sector públic endeutat progressivament ha generat des de final dels anys setanta.

Per tant, el creixement depèn fonamentalment, en la fase actual, del sector exterior i és aquí on la nostra economia ha donat mostres d'una especial vitalitat, amb augments intensos de les vendes a l'exterior i creixements moderats de les importacions els darrers anys. Solament una dada a títol exemplificador: en el 1996 les compres d'Alemanya i França van augmentar escassament d'un 3% i a Itàlia van caure d'un 3% en termes reals, mentre que les vendes catalanes a aquests mercats augmentaren per sobre del 10%. Aquestes xifres suggereixen modificacions importants de la competitivitat de la indústria catalana, que deriven de la forta onada inversora anterior, de la millora del tipus de canvi i de la moderació salarial d'aquests darrers exercicis. En conseqüència, el sector exterior esdevé el motor del creixement, mentre que la demanda interna passa a tenir un paper menys important. Aquest esquema és el que explica les dues característiques més rellevants de l'actual fase de l'economia catalana: la relativament curta durada de les fases expansives, pel menor pes de la demanda interna en el creixement i la menor expansió del PIB pels mateixos motius. Des d'aquest darrer punt de vista, tot indica que estem entrant en una fase de creixements més moderats que en altres fases expansives del passat, com a conseqüència, justament, de la reducció continuada del dèficit, que sembla que es perllongarà alguns anys en el futur pròxim. Per aquestes raons, poder disposar d'una radiografia del cicle de cada comarca, d'un coneixement més aprofundit de la seva estructura econòmica i d'un balanç de la variació del seu producte constitueix una eina imprescindible per a la millor comprensió dels processos que determinen el creixement econòmic de Catalunya. Perquè, i això és prou important, les modificacions del producte del Principat no són més que la suma ponderada de les que experimenten les comarques catalanes. En definitiva, es disposa ja avui de dades sobre l'evolució de l'activitat productiva de les quaranta-una comarques per a un període relativament ampli, 1990-1996, que representa gairebé un cicle complet de la nostra economia, amb un mínim assolit el 1993 i un màxim el 1995.

Dins d'aquest marc general de creixement, crisi i nova expansió, l'evolució econòmica comarcal en la primera meitat dels noranta va ser molt diferenciada. I això tant per la diversitat de l'estructura de l'oferta com pels diferents elements que, des de la demanda, condicionen la generació del valor afegit comarcal. Així, des de l'oferta, el creixement del producte dels darrers anys va estar presidit, en determinats àmbits territorials, pel sector primari (molt condicionat, al seu voltant, per la meteorologia), que ha tingut dos exercicis especialment brillants (1992 i, justament, 1996). D'altra banda, les comarques més industrials han presentat un perfil d'avenç del seu PIB més agut que la mitjana del Principat, amb una forta disminució de la seva activitat en

els pitjors moments de la crisi (els anys 1992 i 1993) i una intensa recuperació el 1995, quan la indústria va aconseguir el seu màxim cíclic. Finalment, la relativa especialització en la construcció o en determinats tipus de serveis, més o menys vinculats a les administracions públiques o al turisme, per posar-ne dos exemples ben extrems, acaba generant un cicle comarcal molt diferenciat.

El creixement econòmic, justament, és un fenomen prou complex que comprèn des dels requisits previs per a la inversió (una adequada taxa d'estalvi o el recurs a fons exteriors, per exemple) fins a una base empresarial dinàmica i àgil que pugui adaptar-se amb rapidesa als canvis que en els darrers anys del segle XX s'estan introduint en l'economia mundial i, per descomptat, en una de tan extraordinàriament abocada a l'exterior com és la catalana. Probablement, aquest elevat grau d'obertura de la nostra economia no va ser suficientment pres en consideració a un nivell territorial com el comarcal i les dificultats per fer-ne l'estimació continuen constituint un repte notable per als investigadors econòmics. Un treball recent¹ estima que el volum d'exportacions de Catalunya a la resta d'Espanya representava, al voltant del 1994, més del doble de les vendes que efectuem a la resta del món (per sobre del 40 i el 20%, respectivament), mentre que, pel que fa a les importacions, les compres procedents d'Espanya assolien més del 30% del PIB, davant del 26% de les procedents de l'exterior. Així, la consideració simultània de les vendes i compres a Espanya i a la resta del món mostraria una economia profundament abocada a l'exterior, molt dependent, en definitiva, de condicions econòmiques foranes. Aquest grau d'obertura és especialment important en les comarques molt especialitzades en la producció industrial, que en bona part del territori fa aportacions al PIB notables. Així, la Ribera d'Ebre, l'Alt Camp, la Conca de Barberà, la Segarra, el Ripollès, l'Anoia, la Garrotxa, el Vallès Oriental, el Tarragonès, el Baix Camp, Osona, el Pla de l'Estany, el Vallès Occidental, el Bages i el Baix Penedès presenten aportacions de la indústria que sobrepassen el 40% del seu PIB, xifra considerablement més elevada que el 33% català o el 28% espanyol. A l'altre costat, es destaquen un conjunt de comarques en les quals el pes conjunt de les activitats agràries i de la construcció genera una aportació molt notable del total del seu PIB. Així, les Garrigues, la Terra Alta, la Noguera, el Priorat, el Pla d'Urgell, el Solsonès, el Pallars Sobirà, la Cerdanya, el Pallars Jussà, el Montsià, l'Urgell, el Segrià, l'Alta Ribagorça o l'Alt Urgell mostren una participació conjunta de l'agricultura i de la construcció sobre el total del PIB el 1996 que supera el 20%, quan per al conjunt del Principat aquesta xifra es troba al voltant del 9%. Finalment, com a negatiu de la relativa especialització industrial esmentada, un altre conjunt de comarques, format pel Barcelonès, la Cerdanya, l'Alt Empordà, el Gironès i el Garraf, presenten una concentració en la producció molt marcada en els serveis (que a Catalunya representen el 58% de mitjana), amb una participació del terciari que ultrapassa el 60% del PIB, com a exemples més il·lustratius d'aquella especialització. En principi, aquestes comarques mostren un perfil de creixement més suau que el d'altres més especialitzades en la indústria o en l'agricultura i la construcció, atesa la menor sensibilitat cíclica del terciari, més afectat per l'activitat de les administracions públiques o per les grans empreses subministradores de serveis, que presenten un ritme d'avenç de la seva producció més constant. Tot i això, els diferents subsectors del terciari mostren dinàmiques força diferenciades, amb comarques com la Val d'Aran, la Selva, la Cerdanya, l'Alta Ribagorça o el Pallars Sobirà, amb un pes important de les branques del comerç i hoteleria (superior al 40% de l'activitat terciària), més afectades per l'evolució del turisme i la demanda de consum interna, i amb altres en les quals el pes més important de les administra-

cions públiques o dels serveis financers o de transports i comunicacions atenua les variacions en la producció agregada.

Tota aquesta àmplia gamma de situacions té lloc, simultàniament, en el nostre país i genera, com a suma ponderada dels creixements de cada territori i subsector, un augment agregat del producte català que és el que ens serveix de referència per diagnosticar la situació del Principat. Tanmateix, aquest creixement agregat no pot fer-nos oblidar, sinó tot al contrari, que és una molt àmplia diversitat de situacions i una gran varietat d'elements que es manifesten al nivell comarcal el que, finalment, determina l'evolució conjunta de la generació de la renda a Catalunya.

El creixement del PIB a Catalunya el 1996: alentiment del procés expansiu

El PIB català a preus de mercat ha crescut d'un 2,1% el 1996 (1,9% el valor afegit brut a cost dels factors), cosa que confirma l'important alentiment del creixement respecte al 1995, quan el PIB a preus de mercat va augmentar d'un elevat 3,8%. La davallada de l'activitat dels sectors que havien impulsat l'economia durant la passada fase de fort creixement (la indústria i la construcció), juntament amb una menor dependència del PIB català respecte de l'evolució del cicle agrari, ha provocat una desacceleració de la producció, entre el 1995 i el 1996, més elevada que la registrada en el conjunt d'Espanya (1,7 punts percentuals Catalunya, davant 0,6 Espanya). Així, l'exercici del 1996 apareix com un alentiment de la fase expansiva que s'havia iniciat el 1994, després de la forta caiguda del 1993. En efecte, des de principi de la dècada dels noranta s'hauria donat un cicle sencer de creixement i crisi de l'economia catalana, des del màxim del període anterior (el 1991 el PIB va créixer d'un 3,3%) fins al mínim del 1993 (decrement de l'1,7%), després del procés de reducció del 1992 (augment de només el 0,5%). Des d'aquest punt mínim, el 1994, en especial a partir de la segona meitat, ja hi va haver un procés de forta recuperació (inicialment basada en la indústria), que va portar el valor afegit brut fins a un augment del 2,2% i va continuar amb els resultats molt favorables del 1995 (3,8%), any en què s'afegí al creixement el sector de la construcció. El punt màxim del cicle es va superar ja en la primera part del 1995 i des d'aleshores es va produir una lenta però contínua i progressiva pèrdua del ritme d'avenç del PIB.

La producció industrial, que havia assolit el màxim el darrer trimestre del 1994 (amb un augment del VAB cf del 6,7%), va anar presentant en el decurs del 1995 una continuada tendència a la baixa (fins a situar-se en el 4,5% d'augment el darrer quart del 1995) que s'accentuà de forma intensa ja en el primer trimestre del 1996, quan va presentar el mínim de la indústria (augment del 0,7% del VAB sectorial). Des d'aleshores, tot i que de forma més moderada que el 1994, la producció industrial ha presentat un lleuger creixement, que va assolir el màxim de l'exercici en els tres darrers mesos del 1996 (amb un augment del 2,5%). Pel que fa a la construcció, l'altre gran sector que va determinar el comportament expansiu del 1995, el màxim de la seva activitat es va situar a mitjan any (amb un 8,1% de creixement del tercer trimestre) i des d'aleshores l'activitat del sector va presentar una intensa reducció, provocada tant per la saturació del subsector de l'habitatge (després de les fortes taxes de creixement del 1995) com, en especial, per la disminució de l'obra pública (afectada per la contenció pressupostària de

Maastricht). D'aquesta manera, des d'aquest elevat augment (del 8,1%) el sector va presentar una reducció intensa i molt ràpida, i un any després assolí el mínim (en el període juliol-setembre del 1996 el valor afegit del sector es va reduir, en taxa interanual, del 5,4%), per suavitzar la caiguda a partir d'aleshores (decrement del 4,8% el període octubre-desembre). Finalment, els serveis també van experimentar una certa reducció de la seva activitat, afectats lògicament, igual que la construcció, per la contenció de la despesa de consum pública, per bé que el seu alentiment va ser notablement inferior a l'experimentat per la indústria i, en especial, per la construcció. Per això, el ritme d'avenç del terciari va ser menor que l'exercici anterior, amb un mínim en el període abril-juny del 1996 (creixement interanual del 2,2% del VABcf), tot i que els trimestres següents el ritme d'avenç del producte dels serveis es va tornar a accelerar (2,7% en el darrer quart de l'any).

Així, en termes anuals van ser la indústria (1,4% d'augment, davant el 5,6% del 1995) i la construcció (reducció del 2,6% en relació amb el notable augment del 6,2% del 1995) els sectors responsables de l'alentiment del creixement econòmic el 1996, mentre que els serveis atenuaven parcialment els efectes de la desacceleració (amb un creixement del 2,5 i el 2,4% el 1995 i el 1996), de manera semblant a fases anteriors de menor expansió econòmica. Els impactes recessius de la davallada de l'activitat industrial i de la construcció apareixen amb més claredat si s'analitza el canvi en les aportacions de cada sector al creixement agregat del PIB. Des d'aquesta òptica, la indústria únicament hi va contribuir amb 5 dècimes el 1996, mentre que el 1995 hi havia aportat 1,8 punts percentuals. La construcció, que el 1995 havia estat un dels principals motors de l'activitat (aportació de 0,5 punts percentuals), presentava una contribució negativa al creixement del PIB el 1996 (de 0,2 punts percentuals) i els serveis, tot i la seva desacceleració, tancaven el 1996 amb una aportació d'1,4 punts percentuals (1,6 punts el 1995), que ha permès compensar la reduïda dinàmica de la resta de branques.

Des de l'oferta, el 1996 ha presentat modificacions significatives en les produccions del primari (que van augmentar intensament) i en els diferents subsectors de la construcció, la indústria i els serveis, que presentaren creixements molt diferenciats. Pel que fa al sector primari, les millors condicions meteorològiques van afectar positivament les produccions agrícoles, en especial la collita de cereals (augment d'un 34,3% en el conjunt català), la producció d'oli (27,8%) i de raïm (17,5%), amb bons resultats a Barcelona (22,0%) i importants, però no tan elevats, a Tarragona i Lleida (13,7 i 3,8%, respectivament). Igualment, la producció de fruita fresca va presentar augments a Lleida (29,6%) i Tarragona (10,7%) i caigudes a Girona i Barcelona (-5,4 i -21,2%, respectivament). La d'hortalisses també va mostrar una lleugera reducció (de -3,2%), per la combinació de menors produccions a Barcelona, Girona i Tarragona i augments a Lleida. Així mateix, Tarragona presentava creixements importants de l'oli (47,6% d'augment) i caigudes moderades de l'arròs (-2,3%). En conjunt, el sector agrícola català va augmentar el volum final de la seva producció d'un 11,2%. Pel que fa al subsector ramader, el creixement agregat del 15,3% del valor total de la producció va ser resultat d'importants augments en el porcí (24,5%) i més moderats en l'aviram i l'oví (18,9 i 13,6%, respectivament), mentre que el boví va veure reduir la seva producció d'un 3,4%. Finalment, la producció pesquera va continuar l'atonía d'anys anteriors, amb una caiguda de les captures del 16,2%, especialment intensa a les costes de Girona i Tarragona.

La indústria, d'altra part, es va veure especialment afectada per l'alentiment del consum de béns alimentaris, tèxtils i, en general, dels no durables, al mateix temps que va patir les conseqüències del menor augment general de l'economia del país (amb reduccions intenses en la producció de materials de construcció i, en general, en les produccions intermèdies) i del menor augment de la producció industrial europea, que va afectar negativament les vendes de productes intermedis. En efecte, l'intens grau d'obertura exterior de la indústria catalana (més àmplia amb Espanya que amb la resta del món) constitueix, simultàniament, un punt fort i dèbil de l'estructura industrial de Catalunya, que depèn fonamentalment dels mercats exteriors. Aquesta situació d'intensa dependència exterior és la que reflecteixen els resultats del sector el 1996, tot i l'esforç exportador de la indústria catalana, que va ser notable. La caiguda de l'activitat a Espanya i a la Unió Europea ha afectat negativament el teixit industrial del Principat, al mateix temps que la davallada de la producció interna (en especial de la construcció) hi ha afegit elements recessius addicionals. D'aquesta manera, tot i que en determinats subsectors exportadors (en el de l'automòbil, per exemple) les vendes exteriors han permès un notable increment de l'activitat, en d'altres l'alentiment de la producció a la Unió Europea va ser determinant per explicar els mals resultats del 1996. Els béns intermedis, com s'ha apuntat anteriorment, són els que van presentar una caiguda més intensa de la producció industrial (de l'1,9%), mentre que els de consum també van reduir la seva expansió, fins a un -0,7% (des del 4,1% del 1995) i solament els béns d'inversió van mantenir taxes de creixement positives, tot i que notablement inferiors a les del 1995 (augment del 3,3%, davant el 16,7% del 1995). Tot i que el comportament agregat del conjunt de l'any va ser molt modest, el perfil cíclic de l'activitat de les diferents branques industrials va començar a reflectir la millora en l'activitat industrial que es va iniciar, tot i que molt lentament, des del segon trimestre del 1996. Si es passa a l'estructura de branques productives, apareix amb més claredat aquesta dualitat entre el creixement de les indústries vinculades a la inversió en béns d'equip o al consum de béns durables, força expansives, i la resta d'indústries de consum i de primeres matèries, amb un dinamisme agregat del conjunt de l'any negatiu. Així, tant l'extracció i transformació de metalls com la producció de les indústries químiques i la d'articles metàl·lics presentaven taxes de creixement anuals negatives (de -2,8, -1,0 i -0,4%, respectivament), igual que les de productes alimentaris, begudes i tabac, tèxtil, cuir i calçat, paper i arts gràfiques i altres indústries manufactureres (-2,6, -4,0, -1,0 i -2,0%, respectivament). Pel que fa a les branques que van presentar augments en la seva producció, es concentren en la maquinària per a la producció i d'oficina (1,4%), material elèctric i electrònic (6,3%) i material de transport (4,8%), cosa que reflecteix tant la millora de la inversió com la del consum privat de béns durables i la forta demanda exterior d'aquests tipus de produccions. Finalment, cal fer esment de l'evolució de la producció energètica, pels efectes tan favorables que va tenir en el creixement de la Ribera d'Ebre i de les comarques del Pirineu, molt especialitzades en aquesta producció industrial. Així, l'energia d'origen hidràulic va presentar el 1996 una fortíssima expansió a Catalunya, del 47,7%, superior a la tèrmica (8,6%), amb un fort augment del fuel-gas (53,3%), i a la generada pels reactors nuclears (7,4%). Aquests resultats van determinar un augment de la producció total d'energia elèctrica del 13,7% a Catalunya, que contrasta amb l'1,7% d'Espanya.

Com s'ha indicat anteriorment, les vendes exteriors varen presentar augments intensos, que denoten els guanys de competitivitat de la indústria catalana, ja que la forta progressió als mercats europeus es va donar en un moment de creixement molt contingut del PIB dels països de

la Unió. Des d'aquest punt de vista, cal destacar el notable augment de les exportacions catalanes als nostres principals socis comercials durant el 1996: França (11,9%), Alemanya (5,3%), Itàlia (13,1%) i la Gran Bretanya (22,3%) en un context d'alentiment de les compres exteriors d'aquests països; així, França va incrementar les seves compres exteriors d'un 3,4% i Alemanya d'un 2,6%, mentre que Itàlia les va reduir d'un 4,9% i la Gran Bretanya va ser l'únic país que va presentar creixements intensos, del 10,6%. Finalment, tot i que el valor afegit de la indústria continua augmentant (encara que molt moderadament), la tendència a la destrucció d'ocupació del sector, tret característic dels anys noranta, va continuar el 1996, encara que es va alentir en relació amb altres exercicis. Aquest element constitueix, sens dubte, un dels principals reptes de la indústria, que ha vist com el total d'afiliats al sector ha caigut espectacularment des de l'inici dels anys noranta i, malgrat la recuperació de la producció i del PIB industrial el 1994 i el 1995, no ha aconseguit resituar el total d'ocupats als nivells aconseguits a principi dels anys noranta.

Pel que fa a la construcció, el 1996 va continuar el procés a la baixa que ja s'havia iniciat en la segona part del 1995, quan a la contenció pressupostària que afectava l'obra pública s'hi sumà l'alentiment en l'expansió de la construcció d'habitatges, després dels forts creixements de la primera part de l'any. Per al conjunt de l'exercici, les estimacions de Caixa Catalunya situen la caiguda del PIB sectorial en un 2,6%, quan el 1995 va augmentar d'un molt important 6,2%. Els inicis del 1996 van estar marcats per l'alentiment en el subsector de l'habitatge, amb una reducció important dels habitatges en construcció. Així, l'indicador d'habitatges en construcció dibuixava un perfil manifestament a la baixa, des de ritmes d'avenç superiors al 20% en la primera part del 1995 a taxes de creixement lleugerament superiors al 7% a meitat del 1996, tot i que en la darrera part de l'exercici es va assistir a una certa recuperació. Tanmateix, en el conjunt de l'any, segons les dades dels col·legis d'aparelladors, els habitatges iniciats van augmentar des d'un total de 43.196 unitats el 1995 fins a 46.344 i els acabats des dels 36.547 del 1995 fins a 39.814. Al mateix temps, el subsector d'obra no residencial registrava el doble efecte negatiu d'una oferta d'oficines i, en general, d'obra empresarial massa elevada (en especial en el mercat dels serveis) i d'una menor inversió pública.

L'activitat terciària el 1996 va presentar un lleuger alentiment en relació amb els resultats del 1995 (des del 2,5 al 2,4%), tot i que en la darrera part de l'exercici va intensificar el seu avenç, amb un creixement del PIB sectorial del 2,7%, davant els augments del 2,3% de mitjana en la resta de trimestres de l'any. Els indicadors sectorials, en especial la variació de l'ocupació, van reflectir puntualment aquest ritme més elevat d'avenç del sector en relació amb la mitjana de creixement del PIB català, amb un increment dels afiliats a la Seguretat Social que va créixer d'un molt important 4,7% (2,8% en el conjunt de l'economia catalana). A més, el perfil temporal del creixement de l'ocupació terciària reflecteix, també de forma clara, l'acceleració en el ritme d'avenç dels serveis el darrer quart del 1996, des de creixements del 4,6% de mitjana el període gener-setembre al 5,2% el darrer trimestre de l'any, tot i que aquests elevats creixements cal prendre'ls amb una certa cautela perquè estan reflectint parcialment, igual que succeïa amb la construcció, afloraments de col·lectius d'afiliats no declarats fins aleshores. El subsector del comerç, que aportava un 22,4% de tot el PIB dels serveis el 1995, va presentar una certa recuperació de la seva activitat, tal com el volum de vendes en grans superfícies posa de manifest, amb un augment del 2,7% el 1996 (tot i que inferior al 5,6% espanyol), per un crei-

xement més intens (que també s'ha produït en el consum privat) de la venda de béns no alimentaris (creixements del 3,8% aquests darrers i de l'1,5% els productes alimentaris). D'altra banda, l'hoteleria i la restauració (amb un 6,4% de tot el PIB dels serveis el 1995) obtenia increments moderats, tot i que ben dispars segons les zones geogràfiques, mentre que els transports augmentaven també de forma continguda.

Des de l'òptica de la demanda, els trets característics del 1996 van ser la continuïtat del procés inversor en béns d'equip i en exportacions de mercaderies, tot i que a ritmes inferiors als del 1995, una moderada recuperació del consum privat i una forta contenció del consum públic i de la inversió de les administracions públiques. La relativa recuperació del consum privat, en especial del que s'adreça a béns de consum durables (ja que l'alimentari va continuar presentant ritmes d'avenç molt propers a zero), expressava la dificultat de les famílies per interioritzar les noves circumstàncies del mercat de treball i el futur dels sistemes públics de previsió social. Tot i això, els increments d'ocupació i de la renda familiar (amb un augment del 0,2% en termes reals) van repercutir en un increment de les rendes del treball, que es va traduir en un moderat creixement del consum (que ha passat d'augment de l'1,9% el 1995 a taxes lleugerament superiors el 1996). Tot i això, la lenta millora d'aquesta variable va ser contrarestada, parcialment, pel menor creixement del consum públic, que ja el 1995 va presentar un modest augment del 0,6%. A més, la inversió d'aquestes administracions presenta el mateix perfil contractiu del 1995, quan va començar a produir-se l'alentiment de la inversió en obra pública. Les dades de SEOPAN referides a l'evolució de la licitació oficial reflectien, en efecte, una notable reducció del volum licitat pel conjunt de totes les administracions públiques. D'altra banda, la inversió en construcció privada va presentar una reducció també important, en especial en el subsector de l'habitatge.

Finalment, pel que fa al sector exterior català i a la seva aportació al creixement agregat del PIB, les darreres dades disponibles sobre el comerç de mercaderies apunten a una contribució important al creixement econòmic català i al d'Espanya. En efecte, el més fort augment de les exportacions i el menor creixement de les importacions van significar un increment de l'aportació de Catalunya no solament al total venut per Espanya, sinó, i això és més important, al creixement final del PIB espanyol. Des d'aquesta òptica, l'increment més elevat de les vendes catalanes a l'exterior (per sobre de les de la resta de CC.AA., amb un 16,9 i un 11,9%, respectivament, en termes nominals) i el menor creixement de les importacions al Principat (5,2 i 8,6%, respectivament) van comportar que Catalunya generés les dues terceres parts de l'aportació del sector exterior espanyol (0,39 punts percentuals) al creixement del PIB d'Espanya, mentre que la resta de CC.AA., agregadament, només hi van contribuir amb 0,21 punts.

El creixement sectorial i la seva distribució per demarcacions i comarques

Al nivell de cadascuna de les demarcacions i els sectors, el ritme d'avenç del PIB va ser força diferenciat, amb un mapa notablement distint de l'assolit el 1995, tant pel volum absolut de PIB generat com, en especial, per les comarques que en van sortir més beneficiades. Començant per la producció del sector primari, els resultats del 1996 dibuixen un cercle de més elevat creixement en el centre del país, amb un conjunt de comarques de Lleida i de Barcelona,

algunes de Tarragona i cap de Girona. Així, amb augments superiors a la mitjana catalana apareix un territori que des de la Segarra (la comarca amb un augment més intens, del 24,5%) enllaça amb la Noguera, el Segrià i l'Urgell, es perllonga al nord cap al Solsonès i el Pallars Jussà i vers el sud cap a les Garrigues (que amb un creixement del 24,4% esdevé com la segona comarca amb un increment més notable del PIB agrari). A aquestes set comarques de Lleida, cal sumar-hi el territori que, enllaçant amb les Garrigues, continua per la Conca de Barberà, l'Alt i el Baix Penedès i la Ribera d'Ebre al sud del país. L'Alt Penedès, al seu torn, connecta amb la resta de comarques de Barcelona que presenten augments més substancials en el PIB agrari, el Garraf i l'Anoia, i, finalment, més al nord-est, tanquen el cercle Osona i el Berguedà. En total, set comarques lleidatanes, tres de Tarragona i cinc més de Barcelona configuren el territori que presenta increments del PIB primari superiors a la mitjana de Catalunya.

En l'àmbit de la indústria, divuit comarques es destaquen amb augments per sobre els assolits pel Principat, amb valors extrems a l'Alta Ribagorça, la Val d'Aran, els dos Pallars (per l'impacte de la producció d'energia elèctrica d'origen hidràulic) i la Ribera d'Ebre (per l'augment, també, de la producció energètica d'origen nuclear). El mapa de la indústria mostraria, així, una concentració elevada de creixement a les terres de Ponent, amb vuit comarques amb increments superiors als del país, i amb més augments a l'Alta Ribagorça i a la Val d'Aran, situats propers al 10%, i creixements també elevats del Pallars Sobirà i el Jussà, Solsonès l'Alt Urgell, el Segrià i la Noguera, per la combinació d'avenços importants a la producció energètica i augments en els transformats metàl·lics. A aquestes comarques lleidatanes cal sumar-hi, a Tarragona, l'esmentada Ribera d'Ebre i el Baix Camp i el Tarragonès; a Girona, l'Alt Empordà i la Cerdanya, i a, Barcelona, el Garraf i el Barcelonès. En general, aquest conjunt de comarques es troben especialitzades, bé en la generació d'energia elèctrica, bé en transformats metàl·lics o en material de transport.

La construcció, d'altra banda, va presentar resultats molt extrems, des de creixements modestos (2,4% el Tarragonès) fins a intenses caigudes (superiors al 9% a la Selva) i amb set comarques amb augments lleugerament positius: el Tarragonès, el Baix Camp, la Terra Alta i la Ribera d'Ebre a Tarragona, el Pallars Sobirà a Lleida i el Baix Llobregat i Osona a Barcelona. Aquest mapa és pràcticament el negatiu del que es dibuixava el 1995, quan el fort avenç de la construcció a la majoria de les comarques de Girona enllaçava amb el gros de les de Lleida i, cap al sud, amb el de les de Tarragona.

Finalment, pel que fa als serveis, dinou comarques van assolir augments iguals o superiors a la mitjana del país, vuit d'elles a Girona, sis a Lleida, quatre a Tarragona i una, el Barcelonès, a Barcelona. El territori que abracen defineix el gros de les comarques de Girona, que enllaça amb el Solsonès, a través de la Cerdanya, per integrar les del Pirineu lleidatà. A més d'aquesta franja est-oest, apareix un petit eix constituït per les Garrigues, l'Alt Camp, el Tarragonès, la Ribera d'Ebre i el Barcelonès. El creixement d'aquest conjunt va ser força diferenciat, amb les comarques de Girona, en general, amb ritmes d'augment superiors, amb la Garrotxa en lloc destacat. Les comarques més dinàmiques en serveis a Lleida van presentar augments inferiors a les de Girona, amb la Val d'Aran encapçalant la llista de les que van créixer més a ponent, seguida del Pallars Sobirà, l'Alta Ribagorça, el Solsonès, el Pallars Jussà i les Garrigues. Finalment, a Tarragona es destaca la Ribera d'Ebre, seguida per l'Alt Camp i el Montsià, mentre que el

Barcelonès tanca la llista de les que creixien per sobre o al mateix nivell de Catalunya, amb un augment idèntic al català.

Com a resum, Lleida apareix com la demarcació més dinàmica de Catalunya, amb un augment del PIB del 3,0%, ritme d'expansió que trenca els resultats per sota de la mitjana que han caracteritzat l'evolució lleidatana els darrers exercicis. D'altra banda, Girona, amb un creixement de l'1,9%, presenta un comportament més moderat, igual que Tarragona, mentre que Barcelona, amb un 1,8% d'augment, presenta els registres més dèbils del Principat. Així, a Girona, solament el Gironès i el Baix Empordà, amb augments del 2,4% en el PIB, mostren creixements superiors a la mitjana de Catalunya, mentre que la resta de comarques tenen un augment inferior. De la seva banda, aquesta situació es reproduïx a Barcelona, on únicament el Barcelonès i el Berguedà han assolit registres superiors a la mitjana del Principat. mentre que, a l'altre extrem, el Maresme i l'Anoia no aconseguiren més que creixements propers a zero. Aquesta situació contrasta vivament amb la de les comarques de Ponent, amb un increment superior a la mitjana catalana de totes elles i amb les Garrigues liderant el creixement català (més del 6%) i els dos Pallars i l'Alta Ribagorça com a capdavanteres de la demarcació. Finalment, a Tarragona, la Ribera d'Ebre, el Tarragonès i el Baix Camp superen la mitjana del país, mentre que el Baix Penedès i l'Alt Camp presenten creixements propers a zero.

D'aquesta manera, el mapa d'augmentos superiors a la mitjana del 1996 és sensiblement diferent del del 1995, amb un nucli de comarques amb augments del PIB per sobre de la mitjana de Catalunya a Ponent, amb les Garrigues com a comarca capdavantera del creixement del PIB el 1996, seguida de l'Alta Ribagorça, el Pallars Sobirà, el Pallars Jussà, la Noguera, el Segrià, l'Urgell, el Solsonès, la Val d'Aran, l'Alt Urgell, la Segarra i el Pla d'Urgell. El creixement s'estén des d'aquest gruix de comarques cap a l'est (el Gironès i l'Alt Empordà), cap a la zona central (el Berguedà i el Barcelonès) i cap a algunes zones del sud (la Ribera d'Ebre, el Tarragonès i el Baix Camp). En resum, dinou comarques van presentar el 1996 un augment per sobre del país, dibuixant amb claredat una taca a ponent i uns punts més repartits a cada una de les altres tres demarcacions.

La dinàmica dels grans eixos de creixement el 1996

La distribució territorial del PIB català presenta, com és prou sabut, una concentració molt acusada al voltant de l'àrea metropolitana de Barcelona. Qualsevol anàlisi que intenti copsar les modificacions de l'aportació que cada comarca fa -que són, lògicament, reduïdes d'un any a un altre- ha de registrar la presència determinant del Barcelonès i la resta de comarques metropolitanas. Cal recordar que la comarca de Barcelona aporta, de mitjana el període 1990-96, més del 40% de tot el PIB català, el Vallès Occidental i el Baix Llobregat hi contribueixen amb percentatges importants (propers al 10 i el 8%, respectivament) i el Vallès Oriental i el Maresme hi fan aportacions no tan altes, però significatives (4,4 i 3,8%, respectivament). En definitiva, les aportacions de l'eix metropolità signifiquen més de dues terceres parts de tot el PIB català. Per tant, qualsevol modificació en el mapa d'aquesta concentració en un any determinat no pot ser sinó lleugera, ja que els canvis en pesos tan importants només poden ser realment significatius després de períodes llargs. Tanmateix, si els canvis absoluts o relatius en el pes de cada

comarca, o grups de comarques, en la generació del PIB català poden ser relativament poc importants, la línia general d'aquestes modificacions és, en canvi, rellevant. I aquestes tendències es revelen més clarament quan es pren com a unitat d'estudi un conjunt de comarques que presenten característiques econòmiques similars, amb mercats de treball relativament continguts i pesos relatius, en el PIB del Principat, de certa entitat. És per això que l'anàlisi dels canvis en la concentració del PIB català es fa en relació amb el que anomenem 'eixos', és a dir, conjunts de comarques que tenen unes característiques estructurals similars i que comparteixen, totalment o parcialment, un mercat de treball i que a més tenen un pes significatiu en el PIB català (tot i que alguns d'aquests eixos només presenten alguna d'aquestes característiques).

D'aquesta manera s'han definit els eixos de Girona, el metropolità, el de Tarragona, el del Pla de Lleida, el de les comarques centrals i el de les de muntanya. L'eix metropolità comprèn el Maresme, el Vallès Oriental i l'Occidental, el Barcelonès i el Baix Llobregat (de nord a sud) que aportava el 66,4% del PIB generat a Catalunya el 1996, del qual el 40,4% era el que generava el Barcelonès. L'eix gironí, amb el 7,5% de tot el PIB català, està constituït per la franja territorial que parteix de la Selva (enllaçant amb les comarques metropolitanes del Maresme i el Vallès Oriental), continua pel Gironès i s'adreça al Baix i l'Alt Empordà. El de Tarragona, al voltant del Tarragonès, és format per aquesta comarca més l'Alt i el Baix Camp i el Baix Ebre, amb un pes proper al 8% de tota la renda generada al país. L'eix de les comarques centrals el formen l'Anoia, el Bages i Osona, amb un pes aproximat que supera el 5%. A aquests eixos cal sumar-hi el del Pla de Lleida, al voltant del Segrià, al qual pertanyen la Noguera, la Segarra, l'Urgell i el Pla d'Urgell (amb una aportació lleugerament superior al 4,3%). A aquests quatre grans àmbits territorials hi hem d'afegir les comarques de muntanya (l'Alt Urgell, l'Alta Ribagorça, la Cerdanya, el Pallars Jussà, el Pallars Sobirà i la Val d'Aran), que representen escassament l'1% del PIB total i que es defineixen en funció de la seva estructura productiva, més que en relació amb l'aportació al PIB total del Principat. En definitiva, totes aquestes comarques plegades representen una mica més del 92% del PIB del país,.

L'eix metropolità

Les comarques metropolitanes presenten, com a trets distintius, uns sectors primari, industrial i de la construcció amb aportacions notablement inferiors a la mitjana de Catalunya i, al contrari, un sobredimensionament relatiu del terciari. Al pes pràcticament nul del primari (inferior a l'1% de mitjana els anys noranta), cal afegir-hi la pèrdua constant del sector de la construcció, fins al 6,1% del 1996, que és el mínim de la dècada. A aquest pes menor dels sectors primari i de la construcció, hi hem de sumar una indústria relativament menys important que la mitjana catalana, amb una aportació propera al 31% el 1996, per sota de la mitjana del 33% del Principat. Aquesta característica es desprèn d'un procés de pèrdua generalitzada del sector en la generació del PIB metropolità, des d'aproximadament el 33% del 1990 al 31% del 1996, i d'un menor creixement, en especial en relació amb la dinàmica dels serveis, que són els grans beneficiaris d'aquestes transformacions. Finalment, el terciari apareix amb guanys sistemàtics sobre el total del PIB, de vora 3 punts percentuals fins a més del 62% del 1996, xifra que situa la seva participació més de 4 punts per sobre la del Principat. Tot i això, l'extraordinari pes del terciari metropolità en els serveis de Catalunya tendeix a emascarar les diferències d'estructura pro-

ductiva entre l'eix metropolità i la resta de Catalunya, de tal manera que si la comparació es fa entre les comarques metropolitanes i la resta del país resulta que a l'eix de Barcelona el terciari aporta més del 62% de tot el PIB i a la resta del Principat no assoleix ni el 50%.

A més dels canvis en l'estructura sectorial, el creixement de l'eix metropolità està directament vinculat a l'estructura productiva dels seus serveis i de la seva indústria. Les diferències entre aquests sectors es poden resumir afirmant que la indústria depèn més del cycle inversor i del consum de béns durables (els elements més expansius dels darrers anys en la producció industrial i en la demanda final, interior i exterior), i que, en canvi, els serveis estan més polaritzats en activitats no directament vinculades al consum final de les famílies, sinó a les transaccions empresarials i a sectors de grans empreses subministradores de serveis públics o semi-públics (transports i comunicacions, per exemple). Aquestes dues característiques expliquen que la indústria hagi augmentat per sobre de la mitjana catalana els darrers anys, i també que els serveis no hagin reflectit tan intensament com en altres eixos l'augment del turisme i les seves conseqüències sobre la dinàmica terciària.

Així, pel que fa a la indústria, l'eix metropolità ha anat presentant els darrers tres anys un creixement per sobre de la mitjana catalana, resultat d'una relativa especialització en sectors que han experimentat més demanda: tant els transformats metàl·lics i la maquinària com el de material de transport es compten entre les branques productives amb augments de la producció més intensos de Catalunya. Al mateix temps, aquesta especialització relativa (entre els dos sectors aporten prop del 41% de tot el valor afegit brut industrial el 1996, quan a la resta de Catalunya la suma només supera lleugerament el 20%) és el negatiu de la menor dependència de les branques més vinculades a la demanda intermèdia o de béns de consum final, diferents dels durables. La menor dependència d'aquestes darreres branques ha permès a la indústria de l'eix un creixement més elevat el 1996.

A més, pel que fa a l'estructura productiva del terciari, l'eix presenta una concentració menor en activitats típicament comercials i vinculades a l'hoteleria i la restauració (dues branques que es poden considerar directament o indirectament afectades pel turisme i la demanda interna de consum), que representen, sumades, aproximadament el 27% de tot el PIB del terciari el 1996, en contrast amb les xifres properes al 35% de l'eix de Girona o del 38% de les comarques de muntanya. A l'altre extrem, les metropolitanes presenten una dependència més acusada dels transports i comunicacions i de la resta de serveis personals o adreçats a les empreses. Aquests trets característics del terciari, més fonamentats en els serveis no turístics o vinculats a la demanda de les famílies, confereixen al terciari metropolità una més gran independència respecte del cycle econòmic. D'aquesta manera, l'escassa importància de les activitats primàries, la lenta però contínua disminució del pes de la construcció, la menor aportació de la indústria (i la seva concentració en activitats de demanda intensa els darrers exercicis) i el paper principal dels serveis (en especial dels no directament vinculats al consum final de les famílies o al turisme) confereixen a les comarques metropolitanes una especial resistència a les oscil·lacions cícliques, que li permeten recuperar, quan la dinàmica productiva de Catalunya s'alenteix, part del terreny perdut en les fases més expansives.

Tenint en compte les consideracions anteriors, i partint de les diferents aportacions sectorials al PIB del 1995, l'exercici del 1996 es va caracteritzar per una recuperació del pes del

Barcelonès (que pràcticament retornà a l'aportació del 1994), tot i que el conjunt de la resta de les seves comarques (Baix Llobregat, Vallès Occidental, Oriental i Maresme) han perdut posicions. En total, l'eix metropolità va seguir la trajectòria de davallada que l'ha caracteritzat des de l'inici de la recuperació el 1994. Així, el Barcelonès, amb un 40,3% de tot el PIB el 1995 va significar més del 45% de tot el nou PIB. Del seu costat, la resta de l'àrea metropolitana, que aportava més del 26% del producte el 1995, va representar menys del 20% del nou valor afegit. Aquest comportament de creixement més intens del Barcelonès i menor de la resta de l'àrea és el negatiu del 1995, tot i que l'augment superior del Barcelonès no ha pogut compensar la davallada del total de l'eix metropolità.

L'eix de Girona

Pel que fa a l'eix de Girona, la seva estructura productiva el va portar, fins a la crisi del 1993, a un creixement inferior al català, tot i que, amb posterioritat, l'increment per sobre la mitjana del Principat li ha permès recuperar posicions. A diferència de les comarques metropolitanas, que han mantingut el pes del sector primari a un nivell molt reduït, les de l'eix de Girona han presentat uns certs guanys (fins a una xifra propera al 4% el 1996), per l'intens creixement del 1992 i els augments importants, tot i que més moderats, dels darrers dos anys. Al costat d'aquesta diferència, les comarques de l'eix gironí comparteixen amb les de l'àrea metropolitana la contínua pèrdua de participació del sector de la construcció, que ha caigut des del 12 al 9% entre el 1990 i el 1996. Aquesta pèrdua més intensa de la construcció va estar compensada, juntament amb el lleuger augment del pes del primari esmentat, per guanys de la indústria i dels serveis, tot i que l'aportació de les activitats industrials continua essent notablement més reduïda que a Catalunya (propera al 27%, davant el 33% del Principat), mentre que als serveis el fenomen és el contrari (més del 60% per a l'eix de Girona). En resum, es tracta d'una estructura productiva que es caracteritza, des del punt de vista de la seva dinàmica temporal, pel manteniment i fins i tot per l'augment de les activitats primàries i per la important reducció de la construcció, així com pels guanys de la indústria i els serveis. Aquests trets es matisen si s'efectua una aproximació als diferents subsectors industrials i terciaris. Així, en l'àmbit de les activitats secundàries, els trets definitoris són les indústries energètiques i de tractament de l'aigua, juntament amb els transformats metàl·lics i els productes alimentaris. Pel que fa al sector terciari, la més acusada concentració del seu valor afegit en les activitats directament vinculades al consum final i al turisme (els serveis comercials i l'hoteleria i la restauració aportaven aproximadament el 1996 el 35% del PIB del terciari) i un pes més elevat dels serveis financers i de lloguers constitueixen, juntament amb un paper molt menor dels serveis prestats per les administracions públiques, els trets que defineixen millor els seus serveis. La dependència superior de la producció primària ha jugat a favor de l'expansió del seu PIB, mentre que la construcció hi ha operat en contra. La indústria, al seu torn, ha mantingut uns augments mitjans des de l'inici de la dècada dels noranta superiors als del conjunt del Principat, pel seu més elevat equilibri entre els diferents subsectors que la integren, cosa que evita grans creixements en períodes d'expansió, però que també redueix les davallades quan la producció cau. Finalment, la seva més marcada especialització en els serveis turístics i els adreçats al consum final fa que el sector sigui més sensible a les fluctuacions cícliques, cosa que ha generat que el creixement mitjà del període 1990-96 hagi estat inferior al de Catalunya.

En aquest context, l'eix de Girona va continuar presentant un creixement més intens que el de Catalunya (del 2,0%, davant l'1,9%), tot i que les diferències observades el 1996 van ser inferiors a les del 1995, quan l'augment de la producció gironina va ser notablement superior a la mitjana catalana. Tot i això, el més elevat increment del PIB de l'eix gironí va ampliar, novament, la seva aportació al total del producte català, ja que, aportant una mica més del 7,4%, el 1995 ha generat el 8% del nou valor afegit.

Les comarques de l'eix de Tarragona

L'eix de Tarragona mostra un perfil de creixement 1990-96 similar al de Girona però amb caigudes més intenses fins al 1994 i una recuperació posterior. Dels elements que defineixen la seva base econòmica es destaquen amb molta claredat el fort pes de l'activitat industrial (propera al 46% el 1996) i lògicament, en sentit oposat, la baixa aportació de les activitats terciàries al total del PIB (que superen escassament el 43% del PIB). Aquest tret és, sens dubte, el que condiciona més nítidament l'evolució cíclica d'aquestes comarques, tot i que cal matisar-lo per la diferent estructura subsectorial de la pròpia indústria. En efecte, les comarques de l'Alt i el Baix Camp, el Baix Ebre i el Tarragonès no solament tenen una marcada especialització en l'activitat industrial, sinó que, a més, presenten una definida concentració en els sectors de producció energètica (amb més del 45% de tota la producció industrial generada en aquest subsector) i en el de productes químics i transformats metàl·lics. La producció d'inputs intermedis és una de les característiques de la indústria de l'eix de Tarragona, cosa que la fa més dependent del cicle econòmic, tant interior com exterior. Juntament amb l'evolució de la indústria, la dinàmica econòmica de les comarques de l'eix deriva del menor pes que les activitats terciàries tenen a la seva economia. A aquestes característiques bàsiques cal sumar-hi, igual que a la resta del territori, una aportació més important que a la mitjana de Catalunya del sector primari, que ha tendit a guanyar importància per la millor dinàmica d'aquestes produccions, i un sector de la construcció que ha presentat, igual que a l'eix de Girona, una tendència marcada a perdre posicions en la generació del PIB, tot i que encara pesa més que la mitjana del Principat. La seva relació més estreta amb l'exterior va tenir com a resultat que en el període 1990-93 tant la indústria com la construcció i els serveis presentessin uns resultats inferiors als de Catalunya. Tanmateix, iniciat el procés de recuperació a partir de la segona meitat del 1994, el fort creixement de la indústria durant els exercicis del 1994 i el 1995 i la millora notable de la construcció el 1995 van impulsar una forta recuperació del PIB de l'eix de Tarragona.

Els resultats econòmics el 1996 de les comarques que integren l'eix de Tarragona van significar la consolidació del procés de millora experimentat des del 1994. Des d'aleshores, tot i que el 1996 el procés es va moderar, les comarques d'aquest eix han anat guanyant pes en la producció catalana, amb una aportació al creixement del 8,5%.

Les comarques centrals

A les comarques centrals, la predominança de l'activitat industrial, amb una aportació superior al 43% de tot el PIB el 1996, constitueix el tret distintiu. A més, la seva especialització

industrial és esbiaixada cap a un sector, el de transformats metàl·lics i maquinària, que ha presentat bons ritmes de creixement els darrers anys, tot i que aquest aspecte positiu es veu contrarestat per la importància de les indústries tèxtils i de cuir i calçat. Juntament amb aquesta característica, el pes relatiu del sector agrari per sobre de la mitjana catalana, la participació lleugerament inferior de la construcció i uns serveis amb pesos notablement menors (propers al 47%) acaben de definir els trets més bàsics de la seva estructura productiva. Tot i l'elevada concentració de la producció en la indústria i el menor pes relatiu dels serveis, els anys noranta estan contemplant un procés de pèrdua continuada de les activitats més tradicionals (les industrials i de la construcció) en benefici del sector terciari, mentre que el primari manté al voltant del 3% la seva participació. A més, l'especialització relativa en sectors industrials de demanda dèbil i en branques del terciari molt vinculades al consum interior fa que la seva economia sigui més sensible a les oscil·lacions del consum interior de les famílies (tant l'efectuat pels residents d'aquestes comarques com el de la resta de Catalunya i d'Espanya). Aquesta més elevada dependència del consum domèstic explica, a grans trets, els modestos resultats assolits per les comarques centrals en la dècada dels noranta, període que s'ha caracteritzat, tant a Catalunya i a Espanya com a la resta d'Europa, per una accentuada contenció del consum privat.

Aquest menor creixement tendencial també va tenir lloc el 1996, cosa que va fer d'aquestes comarques l'àmbit territorial amb menor creixement (1,3% d'augment), que continua el procés de pèrdua relativa iniciat ja des de fa anys (des del 1990 les comarques centrals no han crescut mai per sobre de la mitjana del Principat). Així, aquestes comarques, pesant un 5,3% del PIB, han generat solament un 3,6% del total.

Les comarques del Pla de Lleida i de muntanya

Pel que fa a les comarques del Pla de Lleida, el perfil del seu creixement es mostra extraordinàriament aguditzat, per la forta presència del primari en la determinació del PIB. En efecte, les bases econòmiques sobre les quals se sustenten aquestes comarques de ponent, així com els registres de la dècada dels noranta, posen de manifest la debilitat d'una estructura econòmica que es fonamenta excessivament en la producció primària, la construcció i les indústries vinculades a l'agricultura. La importància de les activitats del sector primari presenta dues característiques bàsiques: una elevada proporció en el PIB total notablement més alta que a Catalunya (superior al 10%) i el manteniment i fins i tot un lleuger augment d'aquesta aportació. A més d'aquest factor, la participació de la construcció constitueix un altre dels trets diferenciadors, amb un important 12,0% del total del PIB, i, cosa que encara és més important, amb una dinàmica creixent de guany en els anys noranta. Aquesta tendència, contrària a la que segueix la resta del país, és el negatiu parcial de l'evolució de la indústria, que, afectada per la seva excessiva especialització en sectors de demanda de consum final (productes alimentaris i tèxtils), ha patit les severes conseqüències del doble procés que afecta els darrers anys el consum (manteniment de taxes de creixement moderades i desplaçament de la despesa de les famílies cap a béns durables, en detriment de l'adquisició de béns alimentaris, especialment, però també en contra de la despesa en tèxtils). La disminució relativa del teixit productiu industrial és, probablement, una de les característiques més problemàtiques de l'actual situació de l'economia a les comarques del Pla de Lleida, ja que expressa la dificultat de generar creixements

importants en les indústries tradicionals a la zona. A part d'aquesta reducció, el manteniment i lleuger increment del sector primari i la forta expansió de la construcció s'han fet, també, en detriment de les activitats terciàries, que presenten en l'actualitat un pes per sota de la mitjana catalana (amb un 50%). Així, l'evolució econòmica del Pla de Lleida mostra uns elements marcadament diferents del conjunt del Principat: creixement continuat del pes de la construcció, davallada relativa dels serveis, pèrdua de pes de l'estructura industrial superior a la de la mitjana del país i un sector primari que manté, i fins i tot augmenta, la seva aportació al total produït. D'altra banda, les comarques de muntanya han presentat també un perfil molt agut afectades molt directament per les circumstàncies meteorològiques i pel relativament fort pes de la construcció i els serveis turístics.

Aquesta estructura productiva, i la seva especialització en produccions amb perfils molt aguditzats, explica els resultats del 1996. Així, aquest darrer exercici les comarques que integren el Pla de Lleida van presentar uns resultats millors que la mitjana de Catalunya (increment del 2,8%), fonamentalment per la recuperació de l'activitat agrària, igual que les comarques de muntanya (2,7% de creixement), per la conjunció de dos factors positius, vinculats ambdós a la millora de les condicions meteorològiques.

Conclusions finals

Sinòpticament, podríem resumir els trets més definitoris de l'evolució econòmica comarcal del 1996 com segueix. En primer lloc, guanys relatius en el total del PIB generat a Catalunya de l'eix de Girona, com ha anat essent tradicional, i del de Tarragona, igual que l'any anterior. En segon terme, a aquests dos eixos de més elevat augment del producte s'hi han sumat, per primer cop en els darrers exercicis, els del Pla de Lleida i les comarques de muntanya, cosa que ha ampliat el territori que recupera posicions en la distribució del producte del país. En tercer lloc, continuació de la pèrdua de les comarques centrals i de l'àrea metropolitana, tot i el més elevat creixement del Barcelonès aquest darrer any. Finalment, el 1996 ha constituït, dins de la modèstia del seu creixement, un exercici més en el procés de reequilibri territorial de la producció que s'està operant des de la crisi del 1992.

Taula 1: Creixement del PIB comarcal per sectors 1996

Taxes de variació reals en %

<i>Comarca</i>	<i>Primari</i>	<i>Indústria</i>	<i>Construcció</i>	<i>Serveis</i>	<i>Total</i>
Alt Camp	4,37	-1,65	-0,31	2,54	-0,15
Alt Empordà	3,30	2,81	-3,46	3,17	2,40
Alt Penedès	14,94	0,05	-2,91	2,10	1,37
Alt Urgell	6,78	3,83	-3,16	2,41	2,30
Alta Ribagorça	2,15	10,78	-5,14	2,79	4,42
Anoia	12,41	-0,52	-4,01	2,06	0,57
Bages	6,17	1,24	-5,18	2,09	1,30
Baix Camp	2,67	2,55	1,14	2,20	2,29
Baix Ebre	6,20	-0,74	-3,45	2,32	0,83
Baix Empordà	3,60	1,53	-5,26	2,94	1,45
Baix Llobregat	3,67	1,29	0,63	2,22	1,74
Baix Penedès	16,08	-1,31	-4,28	1,90	0,19
Barcelonès	3,25	2,17	-2,72	2,42	2,07
Berguedà	14,67	1,39	-3,71	2,00	1,92
Cerdanya	2,26	2,60	-6,03	3,24	1,48
Conca de Barberà	21,70	-4,03	-1,16	2,15	0,43
Garraf	12,11	2,37	-2,78	2,02	1,77
Garrigues	24,36	1,35	-3,47	2,42	6,22
Garrotxa	0,41	0,64	-5,10	3,62	1,47
Gironès	3,25	1,56	-2,90	3,43	2,42
Maresme	4,15	-0,59	-3,40	2,13	0,78
Montsià	6,76	-2,49	-3,78	2,44	0,42
Noguera	17,34	2,33	-5,22	2,24	3,45
Osona	17,53	-0,24	0,30	2,13	1,64
Pallars Jussà	15,93	7,14	-5,68	2,48	3,85
Pallars Sobirà	3,70	8,66	1,23	2,97	4,11
Pla d'Urgell	7,74	1,36	-3,20	2,13	1,90
Pla de l'Estany	3,70	1,20	-3,72	3,30	1,72
Priorat	2,89	-1,90	-0,65	2,28	0,40
Ribera d'Ebre	10,68	5,84	0,40	2,70	5,25
Ripollès	1,99	1,17	-6,58	3,22	1,46
Segarra	24,51	0,02	-3,81	2,11	2,28
Segrià	20,30	2,97	-4,58	2,40	2,96
Selva	2,70	1,16	-9,07	3,17	1,44
Solsonès	10,05	3,98	-4,06	2,59	2,58
Tarragonès	5,60	2,51	2,38	2,56	2,56
Terra Alta	4,82	-1,17	0,59	2,38	1,39
Urgell	14,83	1,83	-3,86	2,16	2,62
Val d'Aran	2,29	9,37	-6,45	3,16	2,56
Vallès Occidental	3,40	0,91	-2,18	2,21	1,37
Vallès Oriental	3,97	1,05	-2,75	2,24	1,31
Catalunya	9,18	1,43	-2,59	2,42	1,85

Font: Caixa Catalunya (1997)

Taula 2 Evolució del PIB comarcal total 1991-1996

Taxes de variació reals en %

<i>Comarca</i>	<i>1991</i>	<i>1992</i>	<i>1993</i>	<i>1994</i>	<i>1995</i>	<i>1996</i>
Alt Camp	-0,33	0,30	-2,76	3,40	6,07	-0,15
Alt Empordà	1,24	0,31	-1,85	3,54	4,89	2,40
Alt Penedès	3,21	0,15	-1,35	1,46	2,01	1,37
Alt Urgell	0,55	4,83	-5,93	0,22	3,71	2,30
Alta Ribagorça	1,60	6,89	-7,46	0,30	-1,72	4,42
Anoia	2,74	-0,20	-1,48	1,46	3,17	0,57
Bages	3,17	0,06	-1,12	1,65	3,84	1,30
Baix Camp	1,01	-0,96	-3,85	2,00	3,51	2,29
Baix Ebre	1,58	-0,71	-4,47	0,25	6,39	0,83
Baix Empordà	0,89	-0,14	-2,31	2,82	5,35	1,45
Baix Llobregat	3,42	-0,05	-1,01	2,40	4,33	1,74
Baix Penedès	1,44	-1,47	-4,74	1,92	4,89	0,19
Barcelonès	4,34	0,66	-0,14	2,00	3,42	2,07
Berguedà	3,36	0,18	-1,54	0,54	1,75	1,92
Cerdanya	0,07	0,16	-3,14	3,93	2,75	1,48
Conca de Barberà	0,51	0,24	-3,63	3,23	6,06	0,43
Garraf	4,51	0,20	-0,89	2,50	3,44	1,77
Garrigues	-3,74	10,99	-6,66	0,66	4,09	6,22
Garrotxa	2,40	1,02	-0,62	2,54	3,69	1,47
Gironès	2,21	-0,05	-0,88	2,61	4,69	2,42
Maresme	3,57	0,27	-1,05	2,88	2,74	0,78
Montsià	1,62	0,01	-4,62	-1,09	4,53	0,42
Noguera	-1,69	8,13	-6,60	1,81	2,81	3,45
Osona	2,91	0,08	-1,47	2,17	3,21	1,64
Pallars Jussà	-0,21	7,09	-6,58	-2,47	0,08	3,85
Pallars Sobirà	-0,83	6,89	-5,95	-1,48	1,50	4,11
Pla d'Urgell	-0,78	7,72	-7,26	-0,29	4,06	1,90
Pla de l'Estany	1,77	1,37	-1,24	1,44	6,60	1,72
Priorat	1,40	1,36	-4,71	0,78	3,73	0,40
Ribera d'Ebre	-1,25	1,22	-2,09	1,11	3,95	5,25
Ripollès	2,62	1,13	-0,39	1,49	5,56	1,46
Segarra	0,78	6,47	-8,57	0,18	2,15	2,28
Segrià	0,35	3,72	-5,31	2,78	1,82	2,96
Selva	2,12	0,38	-0,95	3,28	4,58	1,44
Solsonès	-0,14	9,20	-7,16	-1,61	2,14	2,58
Tarragonès	0,97	-1,26	-3,68	2,12	4,75	2,56
Terra Alta	1,34	1,91	-4,55	-3,08	6,19	1,39
Urgell	0,05	5,70	-6,81	-0,43	3,30	2,62
Val d'Aran	1,83	3,18	-5,28	3,36	4,36	2,56
Vallès Occidental	3,32	-0,10	-0,99	2,58	4,01	1,37
Vallès Oriental	2,97	-0,23	-1,33	2,62	5,10	1,31
<i>Catalunya</i>	<i>3,10</i>	<i>0,51</i>	<i>-1,33</i>	<i>2,13</i>	<i>3,79</i>	<i>1,85</i>

Font: Caixa Catalunya (1997).

Taula 3: Creixement del PIB comarcal 1990-1996

Taxes de variació interanual, taxes anuals acumulatives i índex de creixement del PIB amb base 1990=100 (en termes reals i en %)

<i>Comarca</i>	<i>Taxa anual</i>	<i>Comarca</i>	<i>Taxa</i>	<i>Creixement</i>
	<i>1995-96</i>		<i>variació</i>	<i>acumulat</i>
			<i>acumulativa</i>	<i>1990=100</i>
			<i>1990-1996</i>	<i>1990-1996</i>
Garrigues	6,22	Barcelonès	2,05	112,9
Ribera d'Ebre	5,25	Ripollès	1,96	112,4
Alta Ribagorça	4,42	Pla de l'Estany	1,92	112,1
Pallars Sobirà	4,11	Garraf	1,91	112,0
Pallars Jussà	3,85	Gironès	1,82	111,4
Noguera	3,45	Selva	1,79	111,3
Segrià	2,96	Baix Llobregat	1,79	111,2
Urgell	2,62	Garrigues	1,75	111,0
Solsonès	2,58	Garrotxa	1,74	110,9
Val d'Aran	2,56	Alt Empordà	1,73	110,9
Tarragonès	2,56	Vallès Oriental	1,72	110,8
Gironès	2,42	Vallès Occidental	1,68	110,5
Alt Empordà	2,40			
Alt Urgell	2,30	Catalunya	1,66	110,4
Baix Camp	2,29			
Segarra	2,28	Val d'Aran	1,62	110,1
Barcelonès	2,07	Maresme	1,52	109,5
Berguedà	1,92	Bages	1,47	109,1
Pla d'Urgell	1,90	Osona	1,41	108,8
		Baix Empordà	1,32	108,2
Catalunya	1,85	Ribera d'Ebre	1,33	108,2
		Noguera	1,22	107,5
Garraf	1,77	Alt Penedès	1,13	107,0
Baix Llobregat	1,74	Conca de Barberà	1,10	106,8
Pla de l'Estany	1,72	Alt Camp	1,05	106,4
Osona	1,64	Anoia	1,03	106,3
Cerdanya	1,48	Berguedà	1,02	106,3
Garrotxa	1,47	Segrià	1,01	106,2
Ripollès	1,46	Tarragonès	0,87	105,4
Baix Empordà	1,45	Alt Urgell	0,89	105,4
Selva	1,44	Cerdanya	0,85	105,2
Terra Alta	1,39	Pla d'Urgell	0,79	104,8
Vallès Occidental	1,37	Solsonès	0,72	104,4
Alt Penedès	1,37	Urgell	0,66	104,0
Vallès Oriental	1,31	Baix Camp	0,64	103,9
Bages	1,30	Pallars Sobirà	0,62	103,8
Baix Ebre	0,83	Baix Ebre	0,59	103,6
Maresme	0,78	Alta Ribagorça	0,57	103,4
Anoia	0,57	Terra Alta	0,47	102,9
Conca de Barberà	0,43	Priorat	0,46	102,8
Montsià	0,42	Segarra	0,44	102,7
Priorat	0,40	Baix Penedès	0,33	102,0
Baix Penedès	0,19	Pallars Jussà	0,20	101,2
Alt Camp	-0,15	Montsià	0,11	100,6

Font: Caixa Catalunya (1997).

Taula 4: Evolució del PIB total per comarques 1990-1996

Milions de pessetes corrents

<i>Comarca</i>	<i>1990</i>	<i>1991</i>	<i>1992</i>	<i>1993</i>	<i>1994</i>	<i>1995</i>	<i>1996</i>
Alt Camp	67.820	71.414	74.157	74.743	80.123	89.501	92.730
Alt Empordà	141.441	153.773	163.415	168.969	181.903	200.194	211.944
Alt Penedès	95.253	104.716	110.068	113.718	119.789	129.184	135.973
Alt Urgell	29.465	31.638	34.805	34.466	36.057	39.191	41.355
Alta Ribagorça	5.491	5.933	6.611	6.413	6.708	6.907	7.451
Anoia	105.320	115.026	120.097	123.560	129.937	140.911	146.474
Bages	192.007	211.257	222.262	230.063	242.358	263.857	276.179
Baix Camp	225.462	242.612	251.482	252.247	267.295	289.701	306.662
Baix Ebre	101.631	109.785	113.916	113.805	118.979	132.624	139.379
Baix Empordà	134.898	146.145	154.249	158.530	169.468	187.200	196.247
Baix Llobregat	685.693	757.806	798.203	827.735	877.810	959.853	1.009.363
Baix Penedès	66.101	71.604	73.947	73.596	77.843	85.938	89.323
Barcelonès	3.422.386	3.843.245	4.123.208	4.335.544	4.578.203	4.953.478	5.230.228
Berguedà	46.986	51.709	54.311	56.038	58.503	62.510	65.721
Cerdanya	19.474	20.961	22.238	22.766	24.708	26.554	27.745
Conca de Barberà	26.999	28.677	29.791	29.868	31.963	35.950	37.396
Garraf	91.621	102.823	109.212	113.924	121.109	131.446	138.304
Garrigues	19.703	19.980	22.880	22.440	23.666	26.004	28.638
Garrotxa	69.587	75.708	79.831	82.678	88.186	96.081	100.746
Gironès	221.244	242.646	256.816	267.098	284.413	312.162	330.721
Maresme	325.908	360.611	381.122	395.648	422.247	455.458	474.226
Montsià	77.617	83.472	86.778	86.550	89.852	98.388	102.845
Noguera	41.405	43.107	48.392	47.494	50.503	54.734	58.250
Osona	167.146	182.875	191.597	197.417	209.183	226.615	237.765
Pallars Jussà	17.774	18.857	21.057	20.675	21.115	22.186	23.763
Pallars Sobirà	7.629	8.055	8.997	8.909	9.236	9.826	10.568
Pla d'Urgell	39.468	41.426	46.258	44.978	46.855	51.677	54.158
Pla de l'Estany	30.087	32.512	34.351	35.413	37.423	41.908	44.031
Priorat	10.797	11.479	11.967	11.903	12.640	13.763	14.731
Ribera d'Ebre	58.719	60.881	63.282	63.936	67.266	73.769	80.390
Ripollès	38.806	42.264	44.566	46.217	48.835	54.217	56.803
Segarra	28.220	29.995	32.977	31.451	32.778	35.184	37.097
Segrià	245.192	263.292	287.514	286.958	306.569	328.408	346.984
Selva	150.336	164.105	173.410	179.806	192.991	211.788	221.912
Solsonès	16.071	17.030	19.326	18.834	19.360	20.716	21.860
Tarragonès	335.688	361.837	374.932	376.744	398.415	437.658	464.159
Terra Alta	15.297	16.198	16.927	16.861	17.158	19.586	21.212
Urgell	41.162	43.731	48.164	47.115	48.836	53.062	56.217
Val d'Aran	12.905	14.119	15.408	15.390	16.558	18.085	19.162
Vallès Occidental	854.962	943.618	993.163	1.029.521	1.093.484	1.191.860	1.248.878
Vallès Oriental	384.338	421.490	441.013	454.795	483.506	532.760	557.339
Catalunya	8.668.112	9.568.413	10.162.698	10.524.817	11.143.828	12.120.894	12.764.929

Font: Caixa Catalunya (1997)

Taula 5: Pes de cada sector en el total del PIB comarcal 1996

Ordenació decreixent segons la importància de cada sector en el PIB total de cada comarca. Pessetes constants del 1990 i en %

Comarca	Primari	Comarca	Indústria	Comarca	Construcció	Comarca	Serveis
Garrigues	26,9	Ribera d'Ebre	73,0	Val d'Aran	17,9	Barcelonès	69,8
Terra Alta	25,8	Alt Camp	61,9	Solsonès	17,1	Cerdanya	65,5
Priorat	21,0	Conca de Barberà	50,6	Pallars Sobirà	16,7	Alt Empordà	64,5
Noguera	17,7	Segarra	50,2	Cerdanya	16,1	Gironès	62,1
Pla d'Urgell	14,8	Ripollès	49,3	Alta Ribagorça	15,4	Garraf	61,4
Montsià	12,2	Anoia	47,3	Garrigues	14,9	Baix Empordà	59,1
Urgell	11,0	Garrotxa	46,2	Noguera	14,4	Val d'Aran	57,9
Conca de Barberà	11,0	Vallès Oriental	45,5	Baix Empordà	13,7		
Solsonès	10,5	Tarragonès	45,3	Pallars Jussà	13,5	Catalunya	57,9
Segarra	10,0	Baix Camp	45,0	Pla d'Urgell	13,3		
Pallars Jussà	9,6	Osona	42,8	Alt Urgell	13,3	Segrià	57,0
Pallars Sobirà	9,3	Pla de l'Estany	42,0	Segrià	11,8	Maresme	54,9
Segrià	8,7	Vallès Occidental	41,1	Baix Penedès	11,6	Selva	54,4
Baix Ebre	8,0	Bages	41,1	Priorat	10,9	Baix Llobregat	52,1
Cerdanya	7,6	Baix Penedès	40,8	Garraf	10,5	Alt Urgell	51,9
Pla de l'Estany	7,2	Terra Alta	39,9	Baix Ebre	10,5	Vallès Occidental	51,8
Alt Urgell	6,9	Alta Ribagorça	39,8	Urgell	10,5	Bages	50,4
Alt Empordà	6,4	Baix Llobregat	39,6	Alt Empordà	10,1	Alt Penedès	49,3
Berguedà	5,9	Priorat	39,3	Pla de l'Estany	9,8	Pallars Sobirà	48,8
Osona	5,1	Alt Penedès	39,2	Segarra	9,6	Berguedà	48,2
Alta Ribagorça	5,0	Montsià	37,6	Montsià	9,4	Tarragonès	45,8
Ribera d'Ebre	4,9	Baix Ebre	37,3	Berguedà	8,5	Pallars Jussà	45,5
Baix Empordà	4,6	Berguedà	37,3	Vallès Oriental	7,9	Vallès Oriental	45,1
Alt Camp	4,4	Selva	35,1	Terra Alta	7,8	Osona	44,8
Garrotxa	4,3	Solsonès	34,9	Maresme	7,8	Baix Penedès	44,6
Alt Penedès	4,2	Pla d'Urgell	34,9	Tarragonès	7,7	Baix Ebre	44,3
Baix Camp	3,7	Urgell	34,5	Baix Llobregat	7,6	Urgell	44,0
Ripollès	3,3	Maresme	34,5	Baix Camp	7,6	Anoia	43,7
Selva	3,2			Alt Penedès	7,4	Baix Camp	43,7
Baix Penedès	3,0	Catalunya	33,0	Selva	7,3	Garrotxa	42,8
Maresme	2,8			Osona	7,3	Pla de l'Estany	41,0
Gironès	2,1	Pallars Jussà	31,5	Gironès	7,0	Montsià	40,9
		Gironès	28,8	Anoia	7,0	Ripollès	40,8
Catalunya	2,1	Noguera	28,2			Alta Ribagorça	39,9
		Alt Urgell	27,9	Catalunya	7,0	Noguera	39,7
Anoia	2,0	Garraf	26,1			Solsonès	37,5
Garraf	2,0	Garrigues	25,1	Vallès Occidental	6,8	Pla d'Urgell	37,0
Bages	1,9	Pallars Sobirà	25,1	Garrotxa	6,7	Garrigues	33,0
Val d'Aran	1,8	Barcelonès	24,7	Ripollès	6,6	Conca de Barberà	31,9
Vallès Oriental	1,5	Baix Empordà	22,7	Bages	6,6	Segarra	30,2
Tarragonès	1,3	Segrià	22,6	Conca de Barberà	6,5	Alt Camp	28,8
Baix Llobregat	0,6	Val d'Aran	22,4	Barcelonès	5,3	Priorat	28,8
Vallès Occidental	0,3	Alt Empordà	19,0	Alt Camp	4,9	Terra Alta	26,6
Barcelonès	0,2	Cerdanya	10,8	Ribera d'Ebre	4,1	Ribera d'Ebre	18,0

Font: Caixa Catalunya (1997)

Taula 6: Classificació comarcal per sectors segons la taxa de creixement 1996

Taxes de variació interanual en termes reals i en %. Ordre decreixent

Comarca	Agricultura	Comarca	Indústria	Comarca	Construcció	Comarca	Serveis	Comarca	Total
Segarra	24,51	A. Ribag.	10,78	Tarragonès	2,38	Garrotxa	3,62	Garrigues	6,22
Garrigues	24,36	Val d'Aran	9,37	Pallars Sobirà	1,23	Gironès	3,43	Rib. d'Ebre	5,25
Conca Barberà	21,70	Pallars Sobirà	8,66	Baix Camp	1,14	Pla Estany	3,30	A. Ribagorça	4,42
Segrià	20,30	Pallars Jussà	7,14	Baix Llobregat	0,63	Cerdanya	3,24	Pallars Sob.	4,11
Osona	17,53	Rib. d'Ebre	5,84	Terra Alta	0,59	Ripollès	3,22	Pallars Jussà	3,85
Noguera	17,34	Solsonès	3,98	Rib. d'Ebre	0,40	Selva	3,17	Noguera	3,45
Baix Pen.	16,08	Alt Urgell	3,83	Osona	0,30	Alt Emp.	3,17	Segrià	2,96
Pallars Jussà	15,93	Segrià	2,97	Alt Camp	-0,31	Val d'Aran	3,16	Urgell	2,62
Alt Penedès	14,94	Alt Empordà	2,81	Priorat	-0,65	Pallars Sobirà	2,97	Solsonès	2,58
Urgell	14,83	Cerdanya	2,60	Conca Barberà	-1,16	Baix Empordà	2,94	Val d'Aran	2,56
Berguedà	14,67	Baix Camp	2,55	Vallès Occidental	-2,18	A. Ribagorça	2,79	Tarragonès	2,56
Anoia	12,41	Tarragonès	2,51	Barcelonès	-2,72	Rib. d'Ebre	2,70	Gironès	2,42
Garraf	12,11	Garraf	2,37	Vallès Oriental	-2,75	Solsonès	2,59	Alt Emp.	2,40
Rib. d'Ebre	10,68	Noguera	2,33	Garraf	-2,78	Tarragonès	2,56	Alt Urgell	2,30
Solsonès	10,05	Barcelonès	2,17	Gironès	-2,90	Alt Camp	2,54	Baix Camp	2,29
Pla d'Urgell	7,74	Urgell	1,83	Alt Penedès	-2,91	Pallars Jussà	2,48	Segarra	2,28
Alt Urgell	6,78	Gironès	1,56	Alt Urgell	-3,16	Montsià	2,44	Barcelonès	2,07
Montsià	6,76	Baix Empordà	1,53	Pla d'Urgell	-3,20	Garrigues	2,42	Berguedà	1,92
Baix Ebre	6,20	Berguedà	1,39	Maresme	-3,40	Barcelonès	2,42	Pla d'Urgell	1,90
Bages	6,17	Pla d'Urgell	1,36	Baix Ebre	-3,45	Alt Urgell	2,41	Garraf	1,77
Tarragonès	5,60	Garrigues	1,35	Alt Empordà	-3,46	Segrià	2,40	Baix Llobre.	1,74
Terra Alta	4,82	Baix Llobregat	1,29	Garrigues	-3,47	Terra Alta	2,38	Pla Estany	1,72
Alt Camp	4,37	Bages	1,24	Berguedà	-3,71	Baix Ebre	2,32	Osona	1,64
Maresme	4,15	Pla Estany	1,20	Pla Estany	-3,72	Priorat	2,28	Cerdanya	1,48
Vallès Oriental	3,97	Ripollès	1,17	Montsià	-3,78	Noguera	2,24	Garrotxa	1,47
Pallars Sobirà	3,70	Selva	1,16	Segarra	-3,81	Vallès Or.	2,24	Ripollès	1,46
Pla Estany	3,70	Vallès Oriental	1,05	Urgell	-3,86	Baix Llobregat	2,22	Baix Empo.	1,45
Baix Llob.	3,67	Vallès Occid.	0,91	Anoia	-4,01	Vallès Occiden.	2,21	Selva	1,44
Baix Emp.	3,60	Garrotxa	0,64	Solsonès	-4,06	Baix Camp	2,20	Terra Alta	1,39
Vallès Occidental	3,40	Alt Pen.	0,05	Baix Penedès	-4,28	Urgell	2,16	Alt Pen.	1,37
Alt Empordà	3,30	Segarra	0,02	Segrià	-4,58	Conca Barberà	2,15	Vallès Occ.	1,37
Barcelonès	3,25	Osona	-0,24	Garrotxa	-5,10	Pla d'Urgell	2,13	Vallès Or.	1,31
Gironès	3,25	Anoia	-0,52	A. Ribagorça	-5,14	Osona	2,13	Bages	1,30
Priorat	2,89	Maresme	-0,59	Bages	-5,18	Maresme	2,13	Baix Ebre	0,83
Selva	2,70	Baix Ebre	-0,74	Noguera	-5,22	Segarra	2,11	Maresme	0,78
Baix Camp	2,67	Terra Alta	-1,17	Baix Empordà	-5,26	Alt Pen.	2,10	Anoia	0,57
Val d'Aran	2,29	Baix Pen.	-1,31	Pallars Jussà	-5,68	Bages	2,09	Conca Barberà	0,43
Cerdanya	2,26	Alt Camp	-1,65	Cerdanya	-6,03	Anoia	2,06	Montsià	0,42
A. Ribagorça	2,15	Priorat	-1,90	Val d'Aran	-6,45	Garraf	2,02	Priorat	0,40
Ripollès	1,99	Montsià	-2,49	Ripollès	-6,58	Berguedà	2,00	Baix Penedès	0,19
Garrotxa	0,41	Conca Barberà	-4,03	Selva	-9,07	Baix Penedès	1,90	Alt Camp	-0,15
Catalunya	9,18	Catalunya	1,43	Catalunya	-2,59	Catalunya	2,42	Catalunya	1,85

Font: Caixa Catalunya (1997).

Taula 7: PIB per grans eixos territorials* 1996

Taxes de variació interanual reals en %, valors absoluts en milions de pessetes i participació percentual en el total

	1996 <i>Variació</i>	1996 <i>PIB</i>	Participació sobre Catalunya		
			<i>1994</i>	<i>1995</i>	<i>1996</i>
Eix metropolità	1,80	6.354.751	66,51	66,45	66,42
Barcelonès	2,07	3.864.731	40,45	40,31	40,39
Resta	1,39	2.490.020	26,06	26,14	26,03
Eix de Tarragona	1,98	765.419	7,92	7,99	8,00
Eix gironí	1,99	716.422	7,40	7,48	7,49
Comarques centrals	1,26	503.326	5,31	5,29	5,26
Pla de Lleida	2,83	418.055	4,39	4,33	4,37
Comarques de muntanya	2,71	97.348	1,02	1,01	1,02
Catalunya	1,85	9.567.683	100,00	100,00	100,00

*Eix metropolità: Barcelonès, Baix Llobregat, Maresme, Vallès Occidental i Vallès Oriental.

Eix de Tarragona: Alt Camp, Baix Camp, Baix Ebre i Tarragonès.

Eix gironí: Selva, Gironès, Baix Empordà i Alt Empordà.

Comarques centrals: Anoia, Bages i Osona.

Pla de Lleida: Noguera, Segarra, Urgell, Pla d'Urgell i Segrià.

Comarques de muntanya: Alt Urgell, Alta Ribagorça, Cerdanya, Pallars Jussà, Pallars Sobirà i Val d'Aran.

Font: Caixa Catalunya (1997).

Taula 8: Aportació dels grans eixos territorials a la variació del PIB català 1995-1996

En milions de pessetes constants del 1990 i en % sobre la variació total

	<i>Absoluta</i>		<i>Relativa</i>	
	<i>1995</i>	<i>1996</i>	<i>1995</i>	<i>1996</i>
Eix metropolità	222.163	112.514	64,85	64,75
Barcelonès	125.281	78.466	36,57	45,16
Resta	96.882	34.048	28,28	19,60
Eix de Tarragona	33.820	14.826	9,87	8,53
Eix gironí	32.449	13.949	9,47	8,03
Comarques centrals	16.622	6.271	4,85	3,61
Pla de Lleida	9.214	11.488	2,69	6,61
Comarques de muntanya	2.236	2.573	0,65	1,48
Catalunya	342.601	173.759	100,0	100,0

Font: Caixa Catalunya (1997).

Taula 9: Evolució de l'estructura sectorial del PIB dels grans eixos territorials 1990-1996

Pes de cada sector sobre el PIB total de cada territori (en pessetes constants del 1990 i en %)

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Sector primari							
Eix metropolità	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Eix de Tarragona	3,2	3,3	3,6	3,6	3,3	3,2	3,3
Eix gironí	3,5	3,3	4,0	3,8	3,8	3,7	3,8
Comarques centrals	2,9	2,7	3,0	2,9	2,8	2,8	3,1
Pla de Lleida	9,9	7,5	9,5	9,5	9,5	9,2	10,6
Comarques de muntanya	8,0	6,3	7,9	7,9	7,0	6,6	6,9
Catalunya	2,1	1,9	2,2	2,1	2,0	1,9	2,1
Indústria							
Eix metropolità	32,6	31,1	30,5	29,8	30,3	31,0	30,9
Eix de Tarragona	43,0	41,1	42,5	44,2	45,3	45,8	45,7
Eix gironí	25,3	26,1	26,6	27,5	26,9	27,0	26,9
Comarques centrals	45,6	43,9	43,2	42,5	43,1	43,5	43,1
Pla de Lleida	29,6	31,0	30,8	28,5	27,9	27,7	27,5
Comarques de muntanya	25,3	26,4	26,4	24,7	24,0	23,8	24,6
Catalunya	34,1	32,9	32,6	32,2	32,6	33,1	33,0
Construcció							
Eix metropolità	7,0	7,5	7,0	6,5	6,2	6,3	6,1
Eix de Tarragona	9,8	10,3	9,7	8,1	7,6	7,9	7,8
Eix gironí	12,3	11,2	10,6	9,3	9,6	9,8	9,1
Comarques centrals	7,9	8,6	8,0	7,5	7,0	7,2	6,9
Pla de Lleida	8,5	8,7	12,1	11,9	12,2	12,9	12,0
Comarques de muntanya	12,8	12,7	15,7	15,1	15,5	16,1	15,0
Catalunya	8,1	8,5	8,1	7,4	7,2	7,4	7,0
Serveis							
Eix metropolità	59,8	60,8	62,0	63,2	63,0	62,2	62,5
Eix de Tarragona	44,0	45,3	44,1	44,1	43,8	43,1	43,3
Eix gironí	58,9	59,5	58,7	59,4	59,8	59,5	60,2
Comarques centrals	43,6	44,8	45,7	47,1	47,1	46,5	46,9
Pla de Lleida	52,0	52,7	47,5	50,0	50,3	50,2	50,0
Comarques de muntanya	53,9	54,5	50,0	52,4	53,5	53,4	53,5
Catalunya	55,7	56,8	57,1	58,3	58,3	57,6	57,9

Font: Caixa Catalunya (1997).

Taula 10: Evolució del creixement del PIB per grans eixos territorials i per sectors 1994-1996

	Taxes de variació interanual reals en %		
	1994	1995	1996
Sector primari			
Eix metropolità	-7,22	1,76	3,79
Eix de Tarragona	-6,10	1,09	4,59
Eix gironí	1,94	4,02	3,25
Comarques centrals	-3,20	3,18	13,61
Pla de Lleida	1,99	-0,86	17,53
Comarques de muntanya	-10,31	-3,48	7,13
Catalunya	-4,83	1,65	9,18
Indústria			
Eix metropolità	3,87	6,16	1,50
Eix de Tarragona	4,56	5,95	1,60
Eix gironí	0,71	5,15	1,62
Comarques centrals	3,21	4,40	0,27
Pla de Lleida	-0,32	1,44	2,17
Comarques de muntanya	-1,97	1,66	6,22
Catalunya	3,39	5,63	1,43
Construcció			
Eix metropolità	-1,92	5,84	-2,20
Eix de Tarragona	-4,75	8,18	0,72
Eix gironí	6,01	7,31	-4,97
Comarques centrals	-4,80	6,47	-2,90
Pla de Lleida	4,31	7,68	-4,40
Comarques de muntanya	3,77	6,46	-4,57
Catalunya	-0,93	6,17	-2,59
Serveis			
Eix metropolità	1,95	2,31	2,35
Eix de Tarragona	1,21	3,11	2,41
Eix gironí	3,68	4,36	3,22
Comarques centrals	1,88	2,16	2,10
Pla de Lleida	2,48	2,11	2,33
Comarques de muntanya	2,85	2,35	2,81
Catalunya	2,07	2,53	2,42
Total			
Eix metropolità	2,22	3,69	1,80
Eix de Tarragona	1,94	4,72	1,98
Eix gironí	3,01	4,84	1,99
Comarques centrals	1,79	3,46	1,26
Pla de Lleida	1,85	2,32	2,83
Comarques de muntanya	0,77	2,42	2,71
Catalunya	2,13	3,79	1,85

Font: Caixa Catalunya (1997).

Taula 11: Evolució creixement PIB per grans eixos territorials 1990-1996

Taxes de variació anuals acumulatives de cada període i índex de creixement del PIB amb base 1990=100 en termes reals i en %

	1990-93	1990-94	1990-95	1990-96	Índex 1990=100 1996
Eix metropolità	1,25	1,49	1,93	1,91	112,01
Eix de Tarragona	-1,27	-0,48	0,54	0,78	104,77
Eix gironí	0,13	0,84	1,63	1,69	110,57
Comarques centrals	0,54	0,85	1,37	1,35	108,36
Pla de Lleida	-0,45	0,12	0,56	0,93	105,72
Comarques de muntanya	-0,33	-0,05	0,44	0,81	104,97
Catalunya	0,74	1,09	1,62	1,66	110,38

Font: Caixa Catalunya (1997)

Taula 12: Evolució de la participació dels grans eixos sobre el total del PIB català 1990-1996

Percentatge sobre el PIB total en pessetes constants del 1990

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Eix metropolità	65,45	65,98	65,89	66,45	66,51	66,45	66,42
Eix de Tarragona	8,43	8,25	8,13	7,93	7,92	7,99	8,00
Eix gironí	7,47	7,37	7,34	7,34	7,40	7,48	7,49
Comarques centrals	5,36	5,35	5,33	5,33	5,31	5,29	5,26
Pla de Lleida	4,56	4,43	4,62	4,40	4,39	4,33	4,37
Comarques de muntanya	1,07	1,04	1,08	1,04	1,02	1,01	1,02
Catalunya	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Font: Caixa Catalunya (1997)